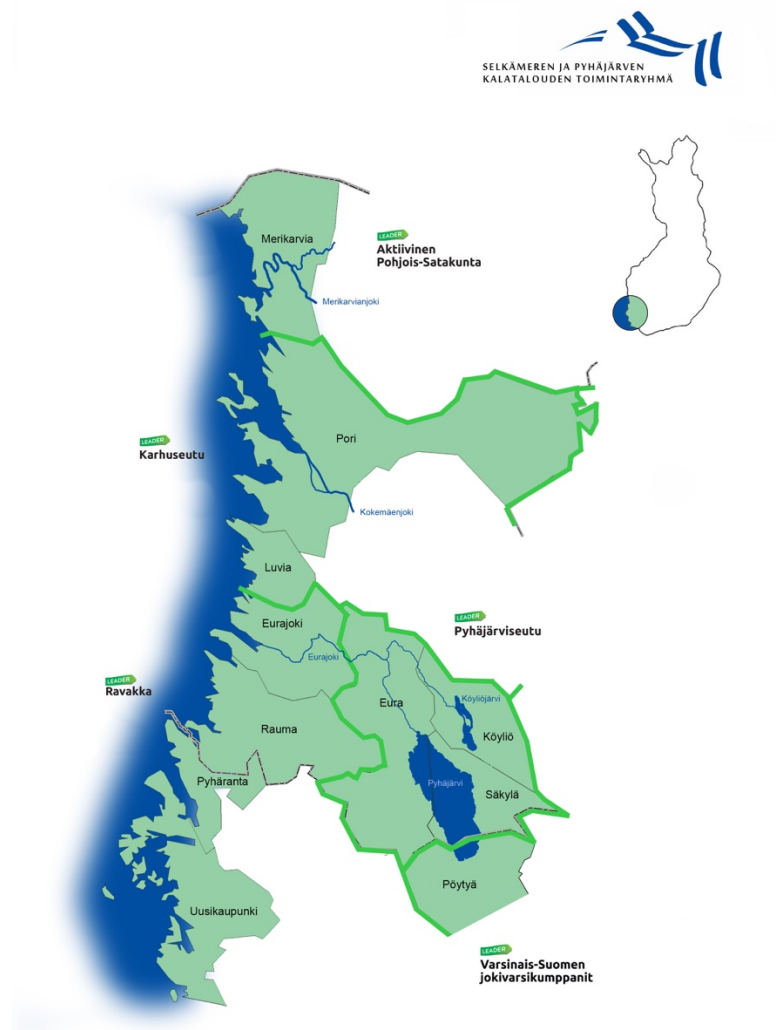

SELKÄMEREN JA PYHÄJÄRVEN KALATALOUDEN TOIMINTARYHMÄ

Toimintakertomus 2019

Tausta

Selkämeren ja Pyhäjärven kalatalouden toimintaryhmän ohjelma hyväksyttiin rahoitettavaksi Maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä 12.5. 2015. Ryhmä on yksi Suomen kymmenestä Euroopan Meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) kalatalouden toimintaryhmästä ja sen tehtävä on kehittää alueensa kalataloutta hyväksytyyn kalatalousohjelman mukaisesti. Kehittämistyössä käytetään yhteisölähteistä paikallisen kehittämisen Leader-menetelmää. Kalatalouden toimintaryhmä on läheisessä yhteistyössä alueen viiden maaseutu Leader-yhdistyksen kassa ja kalatalouden toimintaryhmä on Leader Ravakan hallinnoima. Kalatalouden toimintaryhmän alue kattaa Selkämeren rannikkoseudun Uudestakaupungista Merikarvialle sekä Säkylän Pyhäjärven. Alueella oli perustettaessa 11 kuntaa, joista vuoden 2017 jälkeen oli kuntaliitosten jälkeen jäljellä 9.

Kuva 1. Selkämeren ja Pyhäjärven kalatalouden toimintaryhmän alue.

Hallinto

Kalatalouden toimintaryhmää hallinnoi Leader Ravakka, joka myös vastaa sen toiminnasta ja hallinnosta. Ryhmällä on oma hallitus, joka käsittelee ja arvioi itsenäisesti kalatalouden toimintaryhmälle tulevat tukihakemukset ja laatii niistä annettavat lausunnot. Kalahallituksen jäsenet on valittu siten että kultakin viideltä Leader-ryhmän alueelta on kaksi edustajaa ja alueen kunnilta yhteensä kaksi (taulukko 1). Ryhmän puheenjohtajana on toiminut Esa Urhonen Pyhärannasta. Lisäksi toiminnan käytännön toteuttajana, aktivaattorina, on käytettävissä yksi henkilötyövuosi. Vuoden 2019 maaliskuun alusta alkaen tätä tehtävää on hoitanut Mika Halttu

Toimintaryhmällä on kotisivut osoitteessa www.kalaleader.fi ja ryhmällä on myös Facebook-sivut.

Taulukko 1. Selkämeren ja Pyhäjärven kalatalouden toimintaryhmän hallituksen jäsenet 2019.

<u>jäsen</u>	<u>varajäsen</u>
Esa Urhonen (pj)	<i>Ulla Kallio</i>
Juha Johtela	<i>Seppo Lamberg</i>
Hardy Dieter	<i>Jani-Petteri Irtala</i>
Sami Veneranta	<i>Kimmo Puosi</i>
Teija Kirkkala	<i>Marko Jori</i>
Markku Mäntyranta	<i>Matti Jaakkola</i>
Marianne Hakala	<i>Jorma HUUHTANEN</i>
Toni Rantamaa	<i>Seppo Laine</i>
Tommi Salokangas	<i>Jarkko Jaska</i>
Simo Reijonsaari	<i>Jarno Aaltonen</i>

Vuonna 2019 kalahallitus piti viisi kokousta, joista yksi oli sähköpostikokous.

Rahoitus

Kalatalouden toimintaryhmälle on varattu Euroopan Meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) varoja ohjelmakaudelle 2014-2020 yhteensä 1 000 000 €. EMKR-varojen lisäksi toimialueen kunnat osallistuvat rahoitukseen noin 86 000 eurolla vuosittain. Hankkeiden rahoituksessa edellytetään hakijalta myös omarahoitusosuutta. Kalahallitus on linjannut 29.3.2016 kokouksessaan että vain erityisistä syistä puolletaan yli 80 % tai yli 30 000 euron tukea. Tämä rajaus poistettiin kesäkuussa 2019, koska pelättiin että pelkästään pienten hankkeiden tukeminen tekee rahoituskehityksen täysimääräisen käytön mahdolliseksi. Vuoden 2019 loppuun mennessä rahoituskehityksestä oli hankkeisiin sidottu noin 80,5% eli 816 902,96 €.

Vuoden 2019 loppuun mennessä oli päättynyt 19 hanketta, joiden yhteenlaskettu budjetti oli yli puolet tähän mennessä osoitetusta tuesta. Näiden hankkeiden toteuma oli monessa tapauksessa vajaa, ja näistä jäi jakamatta tukea. EMKR-säännösten mukaisesti tämä summa on automaattisesti uudelleen jaettavissa. Vuoden lopussa tuo yhteissumma oli 86 880,90 € eli hyvin huomattava osa tuesta.

Hankkeet

Selkämeren ja Pyhäjärven kalatalouden toimintaryhmä on käsitellyt vuoden 2019 loppuun mennessä yhteensä 38 hanketukihakemusta, joista 36 puollettiin (taulukko 2). Hankkeet ovat kehittämishankkeita tai yleishyödyllisiä investointeja, sillä kalatalouden toimintaryhmän varoista ei voi tukea yksityisiä investointeja. Aiempina vuosina myönnettyjen hankkeiden kooste ilmenee taulukosta 3.

Taulukko 2. Selkämeren ja Pyhäjärven kalatalouden toimintaryhmän puoltaman hankkeet vuoden 2019 loppuun mennessä. Lihavoidut hankkeet ovat yhteishankkeita muiden kalatalousryhmien kanssa.

	KUSTANNUKSET		
	Hanke yht	tuki-%	tuki €
ALKUTUOTANTO JA INFRASTRUKTUURI yhteensä	399 749,60 €	81,5 %	325 666,39 €
TAVOITE 1 Kalan alkutuotannon, jalostusasteen ja käyttöasteen nostaminen			
Silakan lisäarvomahdollisuudet	25 600,00 €	100,0 %	25 600,00 €
Peratun kuoreen ja silakan tuotekehitys ja tuotteistaminen	37 457,00 €	80,0 %	29 966,00 €
Uusia makuja ja lisäansioita mustatäplätokosta	42 850,00 €	70,0 %	30 000,00 €
Kirjoloheen maksahanke	31 801,50 €	60,0 %	19 080,90 €
TAVOITE 3 Kalatalousinfrastruktuurin ja tuotantovälineistön kehittäminen			
Uudenkaupungin kalasataman kokonaisvaltaisen kehittämissuunnitelman laatiminen	8 500,00 €	52,9 %	4 500,00 €
Rauman kalasatamatoiminnan käynnistäminen	12 420,00 €	80,0 %	9 936,00 €
Harmaahylkeen passiivisen metsästyksen mahdollisuudet ja pyyntimenetelmien tehostaminen Saaristomerellä ja Selkämerellä	20 000,00 €	80,0 %	16 000,00 €
Säkylän kalasataman kalankäsittelytilan varustaminen ilmalämpöpumpuilla	8 645,00 €	80,0 %	6 916,00 €
Porin Reposaaaren kalasataman tulevaisuus selvitys	11 500,00 €	90,0 %	10 350,00 €
Baltic Sea seal and cormorant TNC	16 000,00 €	100,0 %	16 000,00 €
Merikarvian kalasataman lajittelukoneen katos	14 450,00 €	80,0 %	11 560,00 €
Hylkeen käyttäyskoppi	20 910,00 €	80,0 %	16 728,00 €
Älykäs sähkötoiminen rannikkokalastusalus	20 000,00 €	100,0 %	20 000,00 €
Umpikassijärjestelmä	53 366,10 €	90,0 %	48 029,49 €
Reposaaaren kehittämissuunnitelma	17 500,00 €	80,0 %	14 000,00 €
Rauman kalasataman kehittäminen (sähköistys)	21 400,00 €	80,0 %	17 120,00 €

Mannilan kalasataman laiturit	7 500,00 €	80,0 %	6 000,00 €
Säkylän kalasataman jäähilekone	29 850,00 €	80,0 %	23 880,00 €
OSAAMINEN JA IMAGO	614 872,14 €	79,9 %	491 236,57 €
TAVOITE 2 Paikallisen kalan ja kalatalouden imagon parantaminen			
Täpläravun laatumerkki -esiselvitys	9 500,00 €	94,7 %	9 000,00 €
Selkämeren merikutuinen siika 2016	30 288,00 €	80,0 %	24 230,00 €
Selkämeren ja Pyhäjärven kalatalouden toimintaryhmän tiedottaja	30 000,00 €	80,0 %	24 000,00 €
Uudenkaupungin makeanvedenaltaan kalataloudelliset edellytykset	22 000,00 €	60,0 %	13 200,00 €
Kalaoppia kouluihin	28 329,00 €	80,0 %	22 663,20 €
Kalaherkut haltuun koululaishanke	36 383,05 €	80,0 %	29 106,44 €
Reposaaren kalasataman viestintä	10 000,00 €	90,0 %	9 000,00 €
TAVOITE 4 Toimijoiden verkostoitumisen ja osaamisen lisääminen			
Ammattikalastajaristeily 2016	14 312,00 €	90,0 %	12 880,80 €
Poikaskasvattajaverkoston luominen 2017	43 937,50 €	80,0 %	35 150,00 €
Kalastajien koulutushanke	31 300,00 €	80,0 %	25 040,00 €
Kaupallisten kalastajien tiedotus ja koulutusristeily 2018	26 020,00 €	70,1 %	18 229,61 €
Poikaskasvattajaverkoston kehittäminen 2018	57 437,50 €	80,0 %	45 950,00 €
Pienten kalalajien teollisen tuotannon mahdollisuudet Pyhäjärvisuudella	42 850,00 €	70,0 %	30 000,00 €
Pyhäjärven kalastajarekrytointi	7 500,00 €	80,0 %	6 000,00 €
Drone	40 795,00 €	95,0 %	38 755,25 €
Ammattikalastajaristeily 2020	32 946,00 €	75,0 %	24 710,00 €
Pyhäjärven mestari-kisälli	91 136,00 €	80,0 %	72 908,80 €
TAVOITE 5 Kalaan liittyvän matkailun lisääminen			
Satakunnan jokitalkkari -esiselvitys	21 700,00 €	90,0 %	19 530,00 €
Fräkälin kalamajan kunnostus	10 028,09 €	80,0 %	8 022,47 €
Kokemäenjoen alajuoksun kalastusmatkailun kehittäminen	28 410,00 €	80,46 %	22 860,00 €
YHTEENSÄ 38	1 014 621,74 €	80,5 %	816 902,96 €

Taulukko 3: Toiminta-aikana rahoitetut hankkeet ja niille myönnetty tukitaso ja euromääräinen tuki.

Vuosi	Hankkeiden lukumäärä	Budjetti yhteensä	Tuki-%	Myönnetty tuki
2015	1	21 700,00 €	90,0 %	19 530,00 €
2016	11	209 594,00 €	80,6 %	168 926,00 €
2017	7	186 605,64 €	82,3 %	153 634,91 €
2018	6	167 227,50 €	80,9 %	135 327,61 €
2019	13	429 494,60 €	79,0 %	339 484,44 €
YHTEENSÄ	38	1 014 621,74 €	80,5 %	816 902,96 €

Aktivointi

Aktivoinnin pääpaino on ollut hankesuunnittelussa alan toimijoiden ja kuntien kanssa sekä EMKR-rahoituksen varmistamisessa alueen hankkeisiin. Lisäksi alueella järjestettiin tilaisuuksia ja osallistuttiin muiden järjestämiin tilaisuuksiin toiminnan esittelemiseksi. Lisäksi ryhmä ylläpiti tiedotusta kotisivujen, sähköpostitusten ja Facebookin kautta. Alueen noin 330 kaupallisen kalastajan yhteystiedot ovat käytettävissä ja näistä noin 230:lle on myös sähköpostiosoite. Sähköpostin lisäksi kohdennettua tiedottamista on hoidettu tiedotuskirjeellä sekä ryhmille osoitetuin tekstiviestein.

Yksi aktivaattorin tärkeimmistä työtehtävistä on kaupallisten kalastajien avustaminen erinäisissä paperitöissä ja tiedonhaussa. Näitä ovat mm. investointihankkeiden ja maksatusten haku, kaupallisen kalastajan ja alusten rekisteröinnit sekä yrittäjien toimintaan liittyvien moninaisten eri seikkojen selvittäminen.

Hankkeita, jotka eivät sovellu rahoitettavaksi kalatalouden toimintaryhmän kiintiöstä ohjattiin muihin rahoituslähteisiin. Näissä hankkeissa avustettiin hakijaa rahoitushakemuksen tekemisessä.

Kalatalouden muu kehittäminen ja sidosryhmäyhteistyö

Käynnistynyt merialuesuunnittelun prosessi on osallistanut aktivaattoria, sillä useissa tapauksissa prosessin lukuisiin kokouksiin ei ole osallistunut muita elinkeinokalatalouden toimijoita. Kalastuksen ja vesiviljelyn suunnitteluprosesseissa on yritetty huomioida erityisesti lähitulevaisuuden tarpeita eri skenaarioiden valossa.

John Nurmisen säätiön (JNS) lähikala-hankkeen tuoma tuki erityisesti lahnan kalastukseen päättyi 2019 syksyllä, minkä jälkeen toimijakentässä tapahtui suuria muutoksia, jotka ovat uhanneet toiminnan tulevaisuutta. Toimijoiden välinen neuvottelu työllisti aktivaattoria suuresti loppuvuodesta 2019.

Neuvottelujen yhteydessä avattiin myös toinen kehittämissuunta kalatalo-hankkeen edistämiseksi Uudessakaupungissa. Alkuvaiheessa muodostettu toimijaverkosto on onnistunut yhdistämään tilojen omistajan, rahoittavan rahalaitoksen sekä kaupungin intressit kalataloustoimialan kehittämiseksi, mikä luo hyvän pohjan kalatalohankkeen käynnistämiseksi lähitulevaisuudessa.

Kalasatamien investointitukien valtakunnallinen määräaikainen haku lisäsi kuntien tukitarvetta hakemusten valmistelussa. 2019 hakukierroksella alueelta osallistui peräti 5 kalasatamaa investointeihin. Aktivaattori osallistui kaikkien hakemusten tekemiseen, mikä on osoittautunut olevan alueella erittäin

merkittävää. Tällä ohjelmakaudella aktivaattori on ollut osallisena kaikissa satamien kehittämishakemuksissa.

Kansainvälinen toiminta

Kalatalouden toimintaryhmä oli mukana kehittämässä ja rahoittamassa Itämeri-yhteistyötä liittyen merimetso- ja hyljeongelman parempaan esiintuomiseen. ESKO-kalatalouden toimintaryhmän hallinnoima Baltic Seal and Cormorant -hanke päättyi 2019 lopussa.

Alueen kalataloutta esiteltiin saksalaisille vieraille heinäkuussa 2019. He olivat erityisen kiinnostuneita meressä tapahtuvasta kalankasvatuksesta, ja vierailivat Mannerlohi Oy:n kalankasvatustiloksella Pyhämaassa.

Kalastuksen kehittämishanketta varten kalatalousryhmä on alkanut syksyllä etsiä kansainvälistä kumppania välinekehitykseen. Tavoitteena on löytää menetelmä- ja välinetietoa rannikkokalastuksen nuottapyyntiin liikkuvilla pyydyksillä.

Strategian toteutuminen

Ryhmän toiminnan perusta on Maa- ja metsätalousministeriön hyväksymä Selkämeren ja Pyhäjärven kalatalousohjelma 2020. Ohjelmassa on määritelty kehittämisen tavoitekokonaisuudet ja niihin suunnattavat resurssit. Ohjelmassa olevat tavoitekokonaisuudet on jäsennelty kahteen seurattavaan päätavoitteeseen ja viiteen tavoitteeseen, joita käytetään hankearvioinnissa.

Päätavoite: Alkutuotanto ja infrastruktuuri

Tämän päätavoitteen painotukseksi on asetettu 40% rahoituksesta. Vuoden 2019 lopussa tehtyjen rahoituspäätösten mukaan tuesta 39,4% on kohdistettu alkutuotannon ja infratrukuurin kehittämiseen. Päättyneiden hankkeiden osalta toteutumisessa on ollut suurta vaihtelua, minkä johdosta toteuneesta tuesta vasta 30% on kohdistunut tähän päätavoitteeseen. Suurin yksittäinen tekijä erossa johtuu yhden hankkeen myöhästyneestä maksatushakemuksesta, jolloin hanke jäi vaille tukea.

Alkutuotanto ja infrastruktuuri koostuu kahdesta osatavoitteesta

Tavoite 1: Kalan alkutuotannon, jalostusasteen ja käyttöasteen nostaminen

Tämän tavoitteen saavuttamiseksi puollettiin kaksi uutta hanketta 2019. Hankkeissa perehdytään mustatäplätokon hyödyntämiseen elintarvikkeena sekä kalankasvatuksen sivutuotteiden kuten maksan ja sydämen jalostamiseen elintarvikkeiksi. Hankkeiden yhteenlaskettu kokonaisbudjetti on liki 75 000 euroa ja niihin osoitettu tuki on vajaat 50 000 euroa.

Tavoite 3: Kalatalousinfrastruktuurin ja tuotantovälineistön kehittäminen

Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on puollettu viittä uutta hanketta 2019: Kalankasvatuksen umpikassijärjestelmä, Reposaaren kalasataman kehittämissuunnitelma, Rauman kalasataman kehittäminen (sähköistys), Mannilan kalasataman laituri ja Säskylän kalasataman jäähilekone. Näiden hankkeiden yhteenlasketut budjetit ovat liki 130 000 euroa ja niihin osoitettu tuki reilut 109 000 euroa.

Osa hankkeista on investointeja, jotka Varsinais-Suomen ELY-keskus on rajannut määräaikaisen satamahaun ulkopuolelle varattujen tukivarojen puutteessa.

Päätavoite: Osaaminen ja imago

Päätavoitteen osuudeksi kaikesta tuesta on asetettu 60%, ja toteuma 2019 lopussa oli 60,1%. Päätyneiden hankkeiden osalta toteuma oli kuitenkin 70%, johtuen pääosin yhdestä maksatuksesta myöhästyneestä hankkeesta toisessa päätavoitteessa.

Päätavoite koostuu kolmesta osatavoitteesta

Tavoite 2: Paikallisen kalan käytön lisääminen ja kalatalouden imagon parantaminen

Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on puollettiin yhtä uutta hanketta 2019 : Reposaaaren kalasataman viestintä. Hankkeen budjetti oli 10 000 euroa ja tuki 90%. Hankkeessa on tehostettu saneerattavan kalasataman viestintää jotta kalasatamaan saataisiin uutta toimintaa sieltä poistuneiden kalastajien tilalle.

Tavoite 4: Toimijoiden verkostoitumisen ja osaamisen lisääminen

Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on puollettu viittä hanketta: Pienten kalalajien teollisen tuotannon mahdollisuudet Pyhäjärvisuudella, Pyhäjärven kalastajarekrytointi, Drone ammattikalastuksen ja vesiviljelyn apuna, Ammattikalastajaristeily 2020 ja Pyhäjärven mestari-kisälli. Hankkeiden yhteenlasketut kustannusarviot olivat n. 215 000 € ja niihin kohdistettu tuki reilut 172 000 €.

Suurin hanke koko ohjelmakaudella on ollut näissä mainittu Pyhäjärven mestari-kisälli -hanke, jossa pyritään rekrytoimaan ja kouluttamaan viisi uutta kalastajaa Pyhäjärven alueelle. Hankkeessa on merkittävä tuki myös alueen kunnilta ja elinkeinoelämältä.

Tavoite 5: Kalaan liittyvän matkailun lisääminen

Tämän tavoitteen osalta vuonna 2019 ei saatu uusia hankkeita.